«ЗАТВЕРДЖЕНО»
Рішенням Комісії з питань
академічної доброчесності
Київського столичного університету
імені Бориса Грінченка
від 10 листопада 2026 р., протокол №2

ВИСНОВОК
Комісії з питань академічної доброчесності Університету №02-26-АД(А) від 10 листопада 2026 р.

у справі за вх. №063/01/Х-164 від 12.05.2026 –
звернення М. Хомалаха «Апеляція на рішення Комісії з питань академічної доброчесності Факультету суспільно-гуманітарних наук Київського столичного університету імені Бориса Грінченка від 06.02.2026 р.»

ПРИСУТНІ:

члени Комісії: Т.М.Вінтонів (*голова Комісії*), Г.П.Цимбал (*заступник голови Комісії*) (дистанційно), Л.В.Анісімова (*секретар Комісії*), О.П.Буйницька, Г.В.Бітківська, О.В.Григоревська, Г.І.Іванюк, Р.К.Махачашвілі (дистанційно), М.І.Бойко, що становить понад 2/3 складу (усього 11 осіб), затвердженого наказами від 22.09.2026 №687, від 16.10.2026 №762. *Заяви про конфлікт інтересів відсутні*;

запрошені особи:

І.В.Срібняк, голова Комісії з питань академічної доброчесності Факультету суспільно-гуманітарних наук, завідувач кафедри всесвітньої історії, доктор історичних наук, професор;

А.В.Гедьо, завідувач кафедри історії України Факультету суспільно-гуманітарних наук, доктор історичних наук, професор.

Не з'явилися такі запрошені особи:

М.Д.Хомалах, заявник;

К.В.Красовська, секретар Комісії з питань академічної доброчесності Факультету суспільно-гуманітарних наук.

СЛУХАЛИ: Розгляд звернення М. Хомалаха «Апеляція на рішення Комісії з питань академічної доброчесності Факультету суспільно-гуманітарних наук Київського столичного університету імені Бориса Грінченка від 06.02.2026 р.» (вх. №063/01/Х-164 від 12.05.2026 р.).

ВСТАНОВЛЕНО:

До Комісії з питань академічної доброчесності Університету 12 травня 2026 р. надійшло повідомлення від М.Д.Хомалаха «Апеляція на рішення Комісії з питань академічної доброчесності Факультету суспільно-гуманітарних наук

Київського столичного університету імені Бориса Грінченка від 06.02.2026 р.», зареєстроване за вх. №063/01/Х-164 від 12.05.2026 р.

Вивчивши наведені у повідомлені факти, Комісія з питань академічної доброчесності Університету ухвалила рішення розглянути апеляцію в терміни не більше ніж шість місяців із дня реєстрації повідомлення, про що було повідомлено заявника в строки, встановлені Законом України «Про звернення громадян» (лист від 21.05.2026 р. № 063/01-907).

Питання запобігання конфлікту інтересів унормовано п.8.9 Розділу 8 Положення про академічну доброчесність науково-педагогічних, наукових, педагогічних працівників та здобувачів освіти Університету, затвердженого відповідно до рішення Вченої ради Університету від 27 серпня 2026 року (протокол №10), введеним в дію наказом від 27.08.2026 №582. Затверджено склад Комісії з питань академічної доброчесності Університету для розгляду звернення за вх. №063/01/Х-164 від 12.05.2026 р. (наказ від 16.10.2026 №762). На підставі заяви В.М.Андрєєва про конфлікт інтересів його відведено від розгляду, натомість введено до складу Комісії Т.М.Вінтонів і покладено на неї обов'язки голови.

Потребу в поданні апеляційного звернення М.Д.Хомалах обґрунтовує тим, що Комісією з питань академічної доброчесності Факультету суспільно-гуманітарних наук при розгляді звернення від 06.02.2026 р. були порушені терміни та порядок інформування, допущено процесуальні порушення і не врегульовано конфлікт інтересів, була відсутня фахова експертиза та проігноровано надані ним докази, а також не обґрунтовано «безпідставність» його претензій.

Заявник стверджує про «*системний плагіат*» у працях А.В.Гедьо, завідувача кафедри історії України, доктора історичних наук, професора, і що ним виявлено факти порушення академічної доброчесності, які «*підпадають під визначення плагіату та академічного плагіату*» (пп. 1.1, 1.2, 2.1 і 2.2 «Рекомендацій щодо запобігання академічному плагіату та його виявлення в наукових роботах (авторефератах, дисертаціях, монографіях, наукових доповідях, статтях тощо)» (Лист МОНУ №1/11-8681 від 15.08.2018) (далі – «Рекомендації» МОН, 2018) у трьох її публікаціях:

1) Гедьо А.В., Араджіоні М.А. Політичні причини переселення греків із Криму до Північного Приазов'я у 1778 р. (за архівними джерелами). *Сходознавство*. 2019. №. 84. С. 3–54 (далі – Стаття №1);

2) Гедьо А.В. Переселення греків з Криму до Північного Надазов'я у 1778 р. (Аналіз джерел). Українсько-грецький альманах «Вісник – Анґеліафорос», грудень 2018 р. (далі – Стаття №2);

3) Гедьо А.В. Переселення греків з Криму до Північного Надазов'я у 1778 р.: добровільно чи примусово? *Історичний калейдоскоп*. 2019. Вип.2. С. 7-9. (далі – Стаття №3).

Аргумент заявника – всі три статті було опубліковано пізніше, ніж його публікація «О причинах переселения греков из Крыма в Приазовье в 1778 г. по

материалам исторических документов», опублікована на російськомовному сайті azovgreeks.com 11.08.2018 р.

У повідомленні заявник М.Д.Хомалах просить:

«*1. Скасувати рішення комісії ФСГН від 06.02.2026 р. як необґрунтоване.*

2. Призначити новий розгляд заяви Комісією Університету в іншому складі, виключивши осіб, що брали участь у засіданні 06.02.2026 р. (зокрема Андрєєва В.М.).

3. Провести фахову експертизу статей на предмет плагіату.

4. Надати вичерпну та мотивовану відповідь по кожному пункту Порівняльних таблиць, зокрема щодо ідентичності обірваних цитат та перекладних збігів.

5. Підтвердити факт порушення академічної доброчесності з боку А. В. Гедьо.

6. Зазначити у своєму висновку пропозиції щодо вжиття відповідних заходів.

7. Висновок подати ректору Університету для подальшого розгляду і прийняття.

8. Рішення щодо А.В. Гедьо.

9. Сприяти вилученню даних матеріалів, що містять факти плагіату, з Інституційного Репозитарію Університету, з сайту українсько-грецького альманаху «Вісник-Анґеліафорос», зі збірника "Сходознавство", журналу "Історичний калейдоскоп", а також з інших ресурсів, якщо вони були поширені.

10. Відповідь надіслати у встановлений строк на мою (тобто заявника) електронну пошту: khomalakh@ukr.net».

Зважаючи на специфіку звернення, Комісія з питань академічної доброчесності Університету вирішила розділити розгляд справи на дві частини:

перша – щодо роботи Комісії з питань академічної доброчесності Факультету суспільно-гуманітарних наук (далі – ФСГН);

друга – розгляд по суті справи – щодо можливих фактів порушення академічної доброчесності у трьох статтях А.В.Гедьо.

І. Щодо роботи Комісії з питань академічної доброчесності ФСГН

Комісія з питань академічної доброчесності Університету звернулася до голови та секретаря Комісії з питань академічної доброчесності ФСГН із запитом надати матеріали справи та коментарі щодо фактів, наведених в апеляційній заяві М.Д.Хомалаха. Відповідні матеріли та пояснення були отримані: 30.10.2026 – матеріали справи (протокол, сканкопію витягу з нього, скріншот листа і лист-відповідь), надіслані секретарем К.В.Красовською; 03.11.2026 – пояснення голови Комісії професора І.В.Срібняка.

Виявлено такі недоліки у роботі Комісії: не надано обґрунтованого пояснення у надісланому витягу з протоколу №1 засідання Комісії від 06.02.2026 р. щодо рішень про «безпідставність» звернення заявника та

припинення розгляду заяви, хоча у протоколі наведено низку аргументів; не було поінформовано заявника про дату, час і місце розгляду його повідомлення, хоча Законом України «Про академічну доброчесність», що набрав чинність на момент розгляду справи, вже було передбачено виконання такої вимоги.

Також встановлено, що лист було відправлено секретарем Комісії з питань академічної доброчесності ФСГН у встановлені строки, проте не отримано заявником через те, що його електронна адреса було написана з помилкою в одному символі (khomalac**h**, а не khomala**k**h).

Відповідно до п. 8.2 Положення про академічну доброчесність Університету, В.М.Андрєєв як голова Комісії з питань академічної доброчесності Університету делегував розгляд повідомлення М.Д.Хомалаха Комісії з питань академічної доброчесності ФСГН.

Порушення щодо неврегульованого конфлікту інтересів не встановлено.

Вирішено долучити пояснення по суті справи І.В.Срібняка, доктора історичних наук, професора, при розгляді повідомлення М.Д.Хомалаха в частині можливих фактів порушення академічної доброчесності А.В.Гедьо.

II. Щодо можливих фактів порушення академічної доброчесності у трьох статтях А.В.Гедьо

Заявник у пункті «Обґрунтування апеляції» свого повідомлення наводить визначення із «Рекомендацій» МОН, 2018, понять «плагіату» (за Законом України «Про авторське право і суміжні права»), «академічного плагіату» (відповідно до ч.4 ст. 42 Закону України «Про освіту» в редакції від 05.09.2017 р.

Зауважуємо, що дія Закону України «Про академічну доброчесність» не поширюється на «*відносини щодо набуття, здійснення та захисту особистих немайнових та майнових авторських та/або суміжних прав*» (п.2 статті 2 цього Закону).

М.Д.Хомалах називає три публікації А.В.Гедьо науковими статтями, хоча дві з них опубліковані не в рецензованих наукових фахових виданнях: «Історичний калейдоскоп» – це український науково-популярний та історичний часопис (журнал), який висвітлює маловідомі події, постаті та процеси з історії України та світу, а «Вісник – Анґеліафорос» є українсько-грецьким альманахом.

У ДСТУ 3017:2016 надано такі визначення видам видань: альманах – «*Збірник, що містить літературно-художні твори різних авторів одного напряму, регіону, об'єднані за певною тематичною, жанровою чи стильовою ознакою, які, зазвичай, публікують уперше. Примітка. Альманах може містити науково-популярні твори*»; науково-популярне видання – «*Видання, що містить відомості про дослідження в галузі науки, техніки, виробництва, культури, освіти, мистецтва тощо, які популяризують наукові знання, викладені в зрозумілій читачам-нефахівцям формі*».

Тож наведене із Закону визначення академічного плагіату: «*2.1 Відтворення в тексті* ***наукової роботи*** *без змін, з незначними змінами, або в перекладі тексту іншого автора (інших авторів), обсягом від речення і більше,*

без посилання на автора (авторів) відтвореного тексту. 2.2. Відтворення в тексті ***наукової роботи****, повністю або частково, тексту іншого автора (інших авторів) через його перефразування чи довільний переказ без посилання на автора (авторів) відтвореного тексту*» не може застосовуватися до Статті №2 і Статті №3 А.В.Гедьо. Саме тому в Інституційному репозиторії Університету ці дві статті розміщено у рубриці «Інші (не входять ні до фахових, ні до наукометричних баз)» (https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/29962/; https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/29976/).

Вирішено не брати до розгляду докладені до звернення М.Д.Хомалаха тексти, згенеровані чат-ботом зі штучним інтелектом Gemini, а саме: «Експертний висновок щодо оригінальності наукової статті…», «Судово-лінгвістична експертиза та порівняльний аналіз інтелектуальної власності….», «Судово-лінгвістичний та компаративний аналіз текстових збігів та ознак академічного плагіату в наукових публікаціях, присвячених …», через низку причин, зокрема відсутність гарантій достовірності, результати генерації є залежними від формулювання запиту, попереднього контексту взаємодії та параметрів роботи мовної моделі.

Відповідно до п.8 статті 37 Розділу V Закону України «Про академічну доброчесність», «*рішення уповноваженого органу про притягнення особи до академічної відповідальності* ***має бути обґрунтованим****, тобто ухваленим на підставі доказів, повно і всебічно досліджених у процесі розгляду повідомлення, або на підставі визнання особою факту порушення академічної доброчесності, та містити інформацію про конкретний вид порушення академічної доброчесності і санкцію за таке порушення*».

Для забезпечення всебічної перевірки викладених у повідомленні відомостей Комісія зробила низку запитів:

по-перше, до бібліотеки Університету з проханням провести перевірку на текстові збіги за допомогою програми StrikePlagiarism, докладених до повідомлення М.Д.Хомалаха чотирьох статей. Отримали згенеровані звіти. У статтях №1-3 безпосередніх текстових збігів зі статтею М.Д.Хомалаха на сайті azovgreeks.com не виявлено. У статті М.Д.Хомалаха виявлено текстові збіги (цитати) зі статтею №1, статтею №2.

Комісія наголошує на тому, що інформація про текстові збіги без експертної оцінки не може свідчити про академічний плагіат. До того ж, перевірка проведена через багато років після оприлюднення всіх статей і вимагає встановлення хронологічної послідовності опублікування в мережі «Інтернет»;

по-друге, до завідувача кафедри інформаційної та кібернетичної безпеки імені професора Володимира Бурячка П.М.Складанного та заступника завідувача з питань Web-систем НДЛ цифровізації освіти Б.І.Грицеляка із проханням встановити, чи заявлена М.Хомалахом дата оприлюднення його статі (оригінальний PDF-файл) є реальною датою опублікування (підтвердити/спростувати вказану дату оприлюднення на сайті azovgreeks.com), і

зазначити чи могли вноситися зміни до цього тексту пізніше, або коригуватися метадані оприлюдненого файлу.

Отримали експертний висновок та дві відповіді на запит Комісії.

Ключові тези:

«*Дату оприлюднення статті М. Д. Хомалаха на сайті azovgreeks.com — **11.08.2018** — підтверджено. Чотири незалежні між собою ознаки (дата запису в каталозі, серверна дата файлу, внутрішні дати PDF, порядковий номер у базі) узгоджено вказують на цю дату…*

*… Ознак того, що текст статті змінювали після 11.08.2018 або що метадані файлу коригували, **не виявлено**: файл має одну редакцію, його цілісність (лінеаризація, точний розмір) не порушено, усі дати вкладаються в кілька хвилин 11.08.2018 …*

Водночас слід зазначити, що з технічного погляду власник сайту або особа з доступом до сервера могли б замінити файл і штучно встановити йому стару дату, а також змінити дату в базі даних. Такі дії потребували б навмисного й узгодженого втручання в кілька параметрів одночасно. Виявити їх ззовні неможливо, але й жодних слідів їх не знайдено» (Б.І.Грицеляк);

«За результатами технічного дослідження встановлено, що метадані PDF, каталожний запис сайту та серверна часова позначка узгоджуються з датою 11 серпня 2018 року.

Подальше редагування тексту й метаданих зі збереженням раніших часових позначок технічно можливе, проте факту такого втручання за наявними матеріалами не встановлено» (П.М.Складанний).

по-третє, до заявника М.Д.Хомалаха (за рекомендацією експерта) із проханням надати лист (з повними службовими заголовками), яким він у серпні 2018 року надсилав статтю на сайт, а також вихідний Word-файл. Отримали відповідні файли.

Відповідь на запит експерта Б.І.Грицеляка: «*Дату оприлюднення 11.08.2018 підтверджено, ознак пізніших змін тексту чи метаданих немає. Одне застереження: файл .eml можна відредагувати вручну. Щоб виключити й це, достатньо, щоб автор показав листи у своїй скриньці ukr.net у присутності члена комісії*».

Не вдалося виконати останню рекомендацію, оскільки заявник не з'явився на засідання;

по-четверте, до адміністрації сайту azovgreeks.com (admin@azovgreeks.com) із проханням письмово підтвердити дату розміщення і надати дані бази про запис №515 та, за можливості, листування з автором М.Хомалахом 2018 року. Лист за вказаною електронною адресою не був доставлений (Delivery Status Notification (Failure)) навіть після повторних надсилань.

Не було отримано підтверджень від адміністратора;

по-п'яте, до незалежного експерта – фахівця з історії Приазов'я, доктора історичних наук, професора І.І.Лимана (Бердянський державний педагогічний

університет), для надання вичерпної та мотивованої відповіді по кожному пункту Порівняльних таблиць (додаток до звернення М. Хомалаха), зокрема щодо "ідентичності обірваних цитат та перекладних збігів". Отримали експертний висновок, у якому зазначено, що «*Проблема переселення християн із Криму до Приазов'я 1778 р. має тривалу історіографію: за відповіддю редколегії «Сходознавства» (20.02.2026), наукова дискусія про те, добровільно чи примусово переселялися християни, які були причини й наслідки цього процесу, триває з часу перших публікацій російських документів цього періоду в XIX ст. (див. монографію М. Араджіоні 1999 р., с. 49–51). Основні питання – добровільність чи примусовість, роль російського уряду й духовенства, причини виводу, його наслідки для ханства – були предметом праць багатьох авторів задовго до тексту заявника 2018 р. Тому подані заявником як «інтелектуальне ядро» тези не є унікальними концепціями одного автора: це усталені питання наукової дискусії, а різні дослідники відповідають на них, спираючись на одні й ті самі опубліковані документи*». Також наведено історіографію проблеми, коментарі, щодо тез, які заявник подає як «власні концепції» і хто писав про це раніше, порівняльну таблицю ключових фрагментів: текст заявника (2018 р.) і попередні публікації.

Тип	Кількість	Значення
Збіг цитат опублікованих документів (Д)	40 рядків із 62 змістових	Пояснюється спільними джерелами (Дубровін, Калоєров, РДВІА, РДАДА)
Теза або формулювання є в публікаціях Гедьо 1997–2010 (П)	55 рядків	Пріоритет Гедьо за часом; текст заявника розміщено на сайті 11.08.2018 (без рецензування, дата не перевірена)
Оцінка або висновок заявника (О)	19 рядків	Власні оцінки заявника, не запозичені з тексту Гедьо
Рядки без змістової відповіді	4 з 66	Бібліографічні описи і вказівки

Висновки експерта:

«*1. Проблема переселення 1778 р. має історіографію з XIX ст.: Саковіч (1858), Дубровін (1885–1889), Смирнов (1889), далі Араджіоні, Якубова, Гедьо та інші автори XX–XXI ст.*

2. Основні питання, які заявник вважає своєю концепцією (добровільність чи примусовість, роль уряду, тиск на християн, економічні мотиви), належать до давньої наукової дискусії, а не належать одній особі.

3. Спільна джерельна база (Дубровін, збірка Калоєрова, РДВІА, РДАДА) пояснює збіги цитат, дат і хронологічної структури; це підтвердила і редколегія «Сходознавства».

4. Щодо самоплагіату (п. 6.9 Положення): за листом редколегії, у статті 2019 р. є посилання на УІЖ 2001»;

по-шосте, 03.11.2026 Комісія з питань академічної доброчесності отримала пояснення від професора А.В.Гедьо з Додатками і копіями публікацій

та копії відповідей журналу «Сходознавство» М.Д.Хомалаху, який звертався до редакції з вимогою ретракції Статті №1, у чому йому двічі відмовили.

«Основні тези та докази:

1.Пріоритет. Хронологію переселення 1778 р., ключові документи й їх трактування я опублікувала за 8–21 рік до тексту заявника від 11.08.2018: у дипломній роботі (1994) «Греки Приазовья в источниках и литературе», кандидатській дисертації (1997), статті в «Українському історичному журналі» (2001, № 1, с. 73–84), докторській дисертації (2006) і монографії «Маріупольський грецький суд» (Київ, 2010; рекомендована до друку 21.06.2005).

2. Джерела – мої і публічні. Документи, які заявник вважає «своїми», опубліковані у Дубровіна («Присоединение Крыма к России», т. 2–3) і у збірці Калоєрова (2008), а зберігаються в РДВІА і РДАДА, де я працювала сама. Хронологія подій задається датами цих документів, а не чиїмсь творчим задумом.

3. Джерело заявника. Його текст – публікація на вебсайті azovgreeks.com, без рецензування; сам він називає основним джерелом збірку Калоєрова, до якої я маю пряме відношення.

4. Таблиці апеляції не є доказом. Це вибірка фрагментів, яка збігається там, де обидві сторони цитують ті самі документи (з 62 рядків 3 – бібліографічні, по решті 59 дано відповіді); звіти Gemini та колонка «ВИС» – не експертиза.

5. Питання вже розглядалося редакцією «Сходознавства», Університетом і, головне, Комісією з питань академічної доброчесності ФСГН: 06.02.2026 вона за участі фахових істориків (протокол № 1) заслухала мої пояснення та виступи її членів і визнала звернення безпідставним. Нових фактів апеляція не містить»;

«6.2. Визначення плагіату, на яке посилається заявник, та його правова оцінка Згідно з п. 6.7 Положення про академічну доброчесність Університету, академічний плагіат – це оприлюднення (частково або повністю) наукового (творчого) результату, отриманого іншою особою, як результату власної академічної діяльності та/або відтворення в академічному творі раніше опублікованого твору іншого автора без посилання на джерело чи автора. Аналогічні ознаки містять лист МОН України № 1/11-8681 від 15.08.2018 та ч. 4 ст. 42 Закону України «Про освіту».

У моїх працях склад цього порушення повністю відсутній з огляду на таке:

1. Відсутність використання чужих результатів. Хронологію, цитати та оцінки характеру переселення (зокрема поняття «пропагандистська кампанія») я опублікувала у власних працях раніше, ніж заявник оприлюднив свій текст.

2. Відсутність відтворення тексту іншого автора без посилання. У моїх статтях наведено належні посилання на першоджерела (архівні справи, праці М. Дубровіна, збірку С. Калоєрова тощо). Наведені цитати є текстами історичних документів XVIII століття, а не текстом заявника. Дати, імена та зміст історичних подій є фактичними даними, які згідно з законодавством про авторське право не є об'єктами авторського права.

3. Хронологічна безпідставність звинувачень. Текст заявника опублікований на вебсайті 11.08.2018 – тобто значно пізніше за мої публікації 1997, 2001, 2006 та 2010 років. Хронологічно пізніша публікація за своєю природою не може слугувати першоджерелом для раніше опублікованих праць.

4. Відсутність належної експертизи. Згенеровані звіти штучного інтелекту (Gemini) та колонка «ВИС» є виключно суб'єктивними висновками самого заявника та автоматизованої мовної моделі. Вони складені без застосування затвердженої методики, не містять підпису атестованого експерта та не передбачають юридичної відповідальності, а отже, не мають статусу допустимих доказів».

А.В.Гедьо надала відповідь *«по кожному рядку трьох таблиць, із посиланнями на мої публікації (УІЖ 2001, № 1, с. 73–84; монографія «Маріупольський грецький суд», 2010; кандидатська дисертація 1997 р.) та на опубліковані документи».*

04 листопада 2026 року було розміщено інформацію про дату, час та місце засідання Комісії, а також поінформовано заявника, особу, відносно якої розглядається питання щодо порушення академічної доброчесності, голову і секретаря Комісії з питань академічної доброчесності ФСГН.

Відповідно до Закону України «Про академічну доброчесність»:

– п. 3. статті 17 Розділу VI – «*суб'єкт академічної діяльності вважається таким, що допустив порушення академічної доброчесності,* ***лише у разі встановлення такого факту відповідно до процедур, визначених цим Законом та/або внутрішнім актом, прийнятим відповідно до цього Закону*** *(принцип* ***презумпції академічної доброчесності****).*

Встановлення факту порушення академічної доброчесності є ***виключним повноваженням уповноваженого органу*** *або уповноваженої особи»;*

– п.2 Розділу VI – «*розгляд повідомлень про порушення академічної доброчесності, вчинених до набрання чинності цим Законом, прийняття рішень за результатами такого розгляду та їх оскарження* ***здійснюються відповідно до процедур****, з додержанням гарантій і прав суб'єктів академічної діяльності,* ***визначених цим Законом***», а «*у разі встановлення наявності академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації, іншого порушення академічної доброчесності, вчиненого до набрання чинності цим Законом, до суб'єктів академічної діяльності* ***застосовується та міра відповідальності, яка на момент вчинення такого порушення академічної доброчесності була визначена законом***»;

– п. 10 статті 37 Розділу V – «*рішення уповноваженого органу, ухвалене у встановленому порядку, набирає чинності з дня його оприлюднення».*

На засіданні Комісії 10.11.2026 року було заслухано додаткові коментарі, пояснення і зауваги:

І.В.Срібняка, голови Комісії з питань академічної доброчесності Факультету суспільно-гуманітарних наук, завідувача кафедри всесвітньої історії, доктора історичних наук, професора, який зауважив, що той факт, що заявник М.Д.Хомалах не з'явився на засідання Комісії, є виявом неповаги і до А.В.Гедьо, і до всього колективу Університету. Припускає, що М.Д.Хомалах переслідував мету скомпрометувати працівників нашого Університету, що по суті є небезпечним попередженням. Переконаний, що потреба у створенні та функціонування юридичної служби в структурі Університету є нагальною. До того ж, важливо, щоб цей орган не тільки захищав права співробітників, але й ініціювали зустрічні позови щодо людей, які компрометують професійну честь та гідність співробітників.

Вважає матеріал М.Д.Хомалаха вторинним і неістотним проєктом, оскільки заявник вочевидь не працював з архівними документами, проте намагається щось довести;

А.В.Гедьо, завідувача кафедри історії України Факультету суспільно-гуманітарних наук, доктора історичних наук, професора, яка наголосила на тому, що академічного плагіату в її трьох статтях немає. Зупинилась на таких аспектах: по-перше, пріоритет. Заявник порівнює її статті 2018–2019 років зі своїм текстом, який з'явився на сайті azovgreeks.com 11 серпня 2018 р. Це текст в інтернеті: він не рецензувався і не є науковою публікацією. Академічна доброчесність, на її думку, стосується авторства опублікованих результатів, тому порівнювати треба за датами. Те, що заявник називає своєю концепцією, тобто характер переселення 1778 р., роль російського уряду, тиск на християн і хронологію подій, вона опублікувала значно раніше (у кандидатській дисертації 1997 р., статті в «Українському історичному журналі» (2001, №1, с. 73–84), докторській дисертації 2006 р., монографії «Маріупольський грецький суд», розділ 2. Саме в ній уперше було представлено архівні документи, раніше за збірку Калоєрова. Всі публікації вийшли раніше, ніж текст заявника, на 8 і понад 20 років, тож текст 2018 року не може бути першоджерелом для вже опублікованого. До того ж висновку дійшла редколегія «Сходознавства»: спірні тези було опубліковано на багато років раніше інтернет-публікації заявника;

по-друге, джерела. Заявник і А.В.Гедьо цитують ті самі документи 1771–1778 років: рапорти Суворова, листи Румянцева, рескрипти Катерини ІІ, листування хана. Вони опубліковані у Саковіча 1858 р., у Дубровіна в 1885–1889 рр. і у збірці Калоєрова 2008 р. Зберігаються вони в РДВІА та РДАДА, де вона працювала з оригіналами. Усі архівні документи, що ввійшли до збірки Калоєрова, привезла саме А.В.Гедьо. Сам Калоєров у російських архівах не працював. Він дякує їй за це в передмові до першого тому, с. 5. Заявник спирається виключно на цю збірку, тобто на документи, які вона знайшла і скопіювала в архівах. Заявник стверджує, що посилання на архівні справи А.В.Гедьо є «декоративні». Посилання на фонди й конкретні аркуші, зокрема РДАДА, фонд 16, справа 588, і РДВІА, фонд ВУА, є в науковому апараті праць із 1990-х рр. У дисертаціях зафіксовано й те, що у виданні Дубровіна немає частини матеріалів про небажання християн переселятися; до такої самої звірки з

оригіналами дійшла й Араджіоні у своїй дисертації 1995 р. На думку А.В.Гедьо, документ, який має дату, адресата і зміст, не є авторським текстом того, хто його переказав. Авторськими бувають лише аналіз і висновки. Збіг цитат, цифр і дат є наслідком спільного джерела. Хронологічний порядок викладу теж не авторська знахідка: це загальний метод історичної науки;

по-третє, конкретні приклади. А.В.Гедьо взяла до прикладу ті місця, які заявник вважає найсильнішими. Цитата «Хоть саблями рубить нас станут…» про події в Козлові 18 липня 1778 р. є в її статті 2001 р., с. 78, примітка 36. Теза про греків, які «слившись с российским войском» допомагали Росії, походить від Смирнова 1889 р., с. 139. Вона навела в дисертації 1997 р., примітка 44, і в статті 2001 р. Оцінка агітації як «пропагандистської кампанії» є у вступі її дисертації 1997 р. Те саме стосується мотиву, що хан «уступив християн імператриці», і залякування покаранням. Він походить із донесення кримського уряду від 21 липня 1778 р., яке наведено в статті 2001 р., с.78, примітка 37.

Є й приклад, де тексти розходяться. У донесенні від 20 липня у А.В.Гедьо стоїть «дехто з християн, у тому числі священики», а у заявника «некоторые священники». Якби текст запозичували, формулювання збіглося б. Так само й цитата Румянцева «Внушайте хану и правительству…» в її статті 2001 р. ближча до документа, ніж до тексту заявника;

по-четверте, таблиці та штучний інтелект. На кожен із 66 рядків таблиць Додатків 1–3 А.В.Гедьо відповіла окремо. З 62 змістових рядків у 55 матеріал уже є в її публікаціях 1997–2010 рр., у 40 це цитати або зміст опублікованих документів, у 19 це оцінки самого заявника. Рядок може належати до кількох груп. Збіги цифр, наприклад боргу у двадцять тисяч рублів, імен і дат є фактами з документів, і ніхто не має на них виняткового права. Те саме стосується порядку викладу: подія за подією, від січня 1778 р. до 1780-го. Звіти Gemini та колонка «ВИС» у таблицях заявника не мають методики, критеріїв і підпису відповідального експерта. Модель не відрізняє цитату архівного документа XVIII століття від авторського тексту. Тому, на її думку, це не експертиза і не доказ плагіату.

У форматі «запитання-відповіді» на засіданні Комісії 10.11.2026 року також було з'ясовано таке:

На запитання О.П.Буйницької, доктора педагогічних наук, професора, до А.В.Гедьо щодо причин появи на російськомовному сайті azovgreeks.com у 2026 році двох її статей, отримали таку відповідь: першу статтю (у співавторстві) було розміщено адміністратором сайту без її згоди, другу вона запропонувала розмістити сама, щоб М.Д.Хомалах прочитав і зрозумів, що його звинувачення є хибними.

Уточнювальне питання стосувалося того, як їй вдалося зв'язатися з адміністратором, оскільки листи від Комісії з питань академічної доброчесності не були доставлені адресату. А.В.Гедьо відповіла, що спілкування відбувалось через месенджер «Телеграм».

По суті питання висловилися члени Комісії:

Г.І.Іванюк, доктор педагогічних наук, професор, зауважила, прикро, що заявник не прийшов на засідання Комісії, оскільки вона мала низку запитань до нього, зокрема щодо його освіти, кількості публікацій та досвіду роботи в архівах. Вважає, що це дуже важливо в контексті роботи з історичними джерелами. На її думку, питання виходить у площину щодо того, хто був першим. А також, у разі використання різними людьми однакових документів, їх інтерпретація має бути авторською;

О.В.Григоревська, доктор наук із соціальних комунікацій, старший науковий співробітник, зазначила, що наукова цінність, новизна і пріоритети авторів у наукових дослідженнях встановлюються за результатами перевірок текстових збігів, дат публікацій, повноти джерельної бази, оригінальності методологічних підходів і методів досліджень, глибини історіографії питання тощо. Тому для повноцінного розгляду звернення М.Д.Хомалаха стосовно публікацій А.В.Гедьо Комісією з питань академічної доброчесності Університету було зроблено ряд запитів, з результатами яких ознайомлені усі члени комісії. Професор О.В.Григоревська звернула увагу присутніх на результати перевірки текстових збігів публікацій А.В.Гедьо (Бібліотека Університету), висновки незалежного експерта, доктора історичних наук, професора І.І.Лимана, визнаного фахівця з історії Приазов'я, аргументовані пояснення самої А.В.Гедьо, незаперечність її дослідницького пріоритету (як хронологічного, так і змістовно-предметного). Вважає, що розгляд питання по суті засвідчує відсутність ознак академічного плагіату у публікаціях А.В.Гедьо, зазначених у зверненні М.Д.Хомалаха. Також О.В.Григоревська підтримала пропозицію І.В.Срібняка, голови Комісії з питань академічної доброчесності Факультету суспільно-гуманітарних наук, щодо створення юридичного відділу в структурі Університету, оскільки все частіше створюються ситуації, в яких науковцю доводиться захищати свою честь, гідність і наукові здобутки;

Р.К.Махачашвілі, доктор філологічних наук, професор, наголосила, що за матеріалами, які розглянула Комісія, проблематика переселення греків із Криму до Північного Приазов'я у 1778 році має тривалу історіографічну традицію, а відповідне науково-предметне поле, джерельна база та основні дослідницькі підходи ґрунтовно опрацьовані у дисертаційних, монографічних і фахових наукових працях професора А.В.Гедьо, починаючи з 1990-х років. Це підтверджує науковий пріоритет дослідниці та спростовує алегації про концептуальну першість у розробленні зазначеної проблематики. Окремо звернула увагу на необхідність розмежування фахових наукових публікацій і матеріалів науково-популярного характеру у відкритих нерецензованих джерелах. Як публікація заявника, так і публікація А. В. Гедьо, щодо якої висунуто звернення, не належать до категорії фахових рецензованих наукових статей; остання відповідно до рубрикації Інституційного репозитарію Університету класифікується як така, що «Не відноситься до фахових або наукових» публікацій. Відтак оцінювання таких матеріалів не може здійснюватися за тотожними критеріями встановлення наукової новизни та

методологічного пріоритету, що застосовуються до фахових наукових досліджень. Підкреслила, що в межах компетенції Комісії з академічної доброчесності необхідно враховувати характер і статус публікацій, а збіг історичних фактів, документальних джерел та усталених історіографічних положень не є самостійним доказом академічного плагіату. Також наголосила на упередженості мовної моделі ШІ Gemini, якою можна маніпулювати.

Русудан Кирилевна звернула увагу присутніх на те, що робити дописи на нерецензованому російськомовному сайті після 2014 року ризиковано, оскільки не можемо бути певними, що адміністратор не перебуває на тимчасово окупованих територіях і не діє під тиском. Наш ворог використовує будь-які можливості, щоб дискредитувати Україну на міжнародній арені, представляючи неіснуючу співпрацю. Тож це питання тісно пов'язано з національною безпекою. Рівнозначно небезпечним є використання телеграму. Розміщені А.В.Гедьо матеріали (з відома і без) можуть стати доказами такої забороненої співпраці. Тому потрібно негайно реагувати та виправляти ситуацію;

М.І.Бойко, доктор філософії з галузі знань 03 Гуманітарні науки, акцентувала увагу на тому, що А.В.Гедьо працює над вищезгаданою тематикою ще з 1997 року, оприлюднює результати досліджень у наукових виданнях, апробує їх на конференціях, ділиться своїми напрацюваннями зі студентами та широкою аудиторією. Вважає, що науковий пріоритет і висновки належать виключно Анні Володимирівні, яка, на її думку, не порушувала принципів академічної доброчесності. Щодо доказової бази заявника М.Д.Хомалаха, зокрема звітів, згенерованих системою штучного інтелекту «Gemini», вважає, що на них не можна посилатися, оскільки звіти мовної моделі не є фаховою експертизою та згенеровані без застосування затвердженої методики, не містять підпису атестованого експерта та не передбачають жодної юридичної відповідальності, а отже, не мають статусу допустимих доказів. Алгоритми штучного інтелекту фіксують лише технічні збіги слів і не здатні розрізнити авторський текст дослідника від дослівного цитування одних і тих самих архівних документів. Саме тому результати автоматизованої перевірки не можуть слугувати належною підставою для звинувачення науковця в академічному плагіаті. Звернула увагу на те, що текстові збіги, які заявник вважає плагіатом, є цитуванням тих самих історичних документів, а так звана «унікальна структура» його тексту є просто хронологічною послідовністю подій;

Л.В.Анісімова, кандидат філологічних наук, доцент, зупинилась на процедурних моментах та правових підставах ухвалення рішення за апеляційним зверненням М.Д.Хомалаха. Зважаючи на введення в дію Закону України «Про академічну доброчесність», запропонувала рекомендувати розробити і подати на затвердження Вченою радою Університету процедуру розгляду повідомлень (звернень) комісіями з питань академічної доброчесності факультету / інституту / коледжу / Університету задля уникнення в подальшому недоліків у роботі уповноважених органів. Також зупинилась на результатах перевірки публікацій на текстові збіги, у згенерованих звітах із бібліотеки Університету.

У відповіді на повторний запит Комісії до експерта Б.І.Грицеляка було зазначено, що файл .eml можна відредагувати вручну, тому, щоб виключити цей сумнів, потрібно було, щоб М.Д.Хомалах показав листи до адміністратора сайту у своїй скриньці ukr.net у присутності члена комісії. Не вдалося виконати цю рекомендацію, оскільки заявник не з'явився на засідання. Також на момент засідання Комісії не було отримано підтвердження дати розміщення публікації М.Д.Хомалаха, не надано дані бази про запис №515 та листування з автором М.Хомалахом 2018 року від адміністратора сайту azovgreeks.com.

Тож Комісія має підстави сумніватися в правдивості дати оприлюднення публікації М.Д.Хомалаха на сайті azovgreeks.com (11.08.2018).

УХВАЛИЛИ:

1. Висловити зауваження Комісії з питань академічної доброчесності Факультету суспільно-гуманітарних наук щодо розгляду звернення М.Д.Хомалаха від 28 січня 2026 р., у роботі якої виявлено такі недоліки:

1) заявник не отримав надісланий висновок Комісії у встановлені законодавством терміни через написання з помилкою секретарем Комісії його електронної адреси;

2) не надано обґрунтованого пояснення у надісланому витягу з протоколу №1 засідання Комісії від 06.02.2026 р. щодо рішень про «безпідставність» звернення заявника та припинення розгляду заяви;

3) не було поінформовано заявника про дату, час і місце розгляду його повідомлення (Законом України «Про академічну доброчесність», що набрав чинність на момент розгляду справи, вже було передбачено виконання такої вимоги).

«ЗА» – 9, «ПРОТИ» – немає, «УТРИМУЮСЬ» – немає

2. Визнати рішення Комісії з питань академічної доброчесності Факультету суспільно-гуманітарних наук від 06.02.2026 р. (протокол №1) необґрунтованим та повторно розглянути звернення М.Д.Хомалаха по суті на засіданні Комісії з питань академічної доброчесності Університету.

«ЗА» – 9, «ПРОТИ» – немає, «УТРИМУЮСЬ» – немає

3. Рекомендувати Комісії з питань академічної доброчесності Факультету суспільно-гуманітарних наук при розгляді справ неухильно дотримуватися Законів України «Про вищу освіту», «Про академічну доброчесність», «Про звернення громадян», Положення про академічну доброчесність науково-педагогічних, наукових, педагогічних працівників та здобувачів освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка (нова редакція), Порядку розгляду повідомлення про ознаки наявності академічного плагіату, фальсифікації, фабрикації в академічному творі / творах, на підставі яких чи з урахуванням якого / яких особі було присуджено науковий ступінь доктора (кандидата) наук, ступінь доктора філософії, ступені вищої освіти бакалавра,

магістра або присвоєно вчене звання в Університеті, інших нормативно-правових актів з питань академічної доброчесності, зокрема стосовно процедурних моментів.

«ЗА» – 9, «ПРОТИ» – немає, «УТРИМУЮСЬ» – немає

4. Розробити Процедуру розгляду повідомлень (звернень) комісіями з питань академічної доброчесності факультету / інституту / коледжу / Університету.

«ЗА» – 9, «ПРОТИ» – немає, «УТРИМУЮСЬ» – немає

5. Спростувати факт порушення академічної доброчесності у статтях А.В.Гедьо (Гедьо А.В., Араджіоні М.А. Політичні причини переселення греків із Криму до Північного Приазов'я у 1778 р. (за архівними джерелами). *Сходознавство*. 2019. № 84. С. 3–54; Гедьо А.В. Переселення греків з Криму до Північного Надазов'я у 1778 р. (Аналіз джерел). Українсько-грецький альманах «Вісник – Анґеліафорос». 2018. С. 106–119; Гедьо А.В. Переселення греків з Криму до Північного Надазов'я у 1778 р.: добровільно чи примусово? *Історичний калейдоскоп*. 2019. Вип. 2. С. 7–9), оскільки текстові збіги не були класифіковані як академічний плагіат, попри те, деякі фрагменти визнані недоліками цитування, що на момент їх публікації вважалося порушенням академічної етики.

«ЗА» – 9, «ПРОТИ» – немає, «УТРИМУЮСЬ» – немає

6. Рекомендувати А.В.Гедьо:

1) видалити з Інституційного репозиторію статті (Гедьо А.В., Араджіоні М.А. Політичні причини переселення греків із Криму до Північного Приазов'я у 1778 р. (за архівними джерелами). *Сходознавство*. 2019. № 84. С. 3–54; Гедьо А.В. Переселення греків з Криму до Північного Надазов'я у 1778 р. (Аналіз джерел). Українсько-грецький альманах «Вісник – Анґеліафорос». 2018. С. 106–119; Гедьо А.В. Переселення греків з Криму до Північного Надазов'я у 1778 р.: добровільно чи примусово? *Історичний калейдоскоп*. 2019. Вип. 2. С. 7–9) до моменту усунення в декількох фрагментах недоліків цитування шляхом ініціювання нею проходження процедури «Corrigendum», передбаченої політикою COPE;

2) вимагати видалення статей А.В.Гедьо із російськомовного сайту azovgreeks.com, перша з яких була розміщена без її дозволу.

3) не використовувати у комунікації з адміністрацією сайту azovgreeks.com заборонений в Університеті месенджер «Телеграм».

«ЗА» – 9, «ПРОТИ» – немає, «УТРИМУЮСЬ» – немає

7. Поінформувати заявника М.Д.Хомалаха у встановлені законодавством терміни, надіславши відповідного листа через відділ документації та діловодства на електронну і офіційну адреси заявника М.Д.Хомалаха, про те, що:

<u>в частині першій заявлених у зверненні вимог (далі – вимоги)</u>

– Комісія з питань академічної доброчесності Університету переглянула рішення Комісії з питань академічної доброчесності Факультету суспільно-гуманітарних наук;

в частині другій вимог

– відповідно до Законів України «Про вищу освіту», «Про академічну доброчесність», п.8.9 Розділу 8 Положення про академічну доброчесність науково-педагогічних, наукових, педагогічних працівників та здобувачів освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка (нова редакція), наказів від 22.09.2026 №687 «Про оновлений склад комісії з питань академічної доброчесності Університету», наказ від 16.10.2026 №762 «Про склад комісії з питань академічної доброчесності Університету для розгляду звернення за вх. №063/01/Х-164 від 12.05.2026», на підставі заяви про конфлікт інтересів від голови Комісії з питань академічної доброчесності Університету В.М. Андрєєва конфлікт інтересів було врегульовано – відведено від розгляду звернення М. Хомалаха «Апеляція на рішення Комісії з питань академічної доброчесності Факультету суспільно-гуманітарних наук Київського столичного університету імені Бориса Грінченка від 06.02.2026 р.», зареєстрованого за вх. №063/01/Х-164 від 12.05.2026. Також ухвалено рішення та проведено повторний розгляд справи по суті, а саме щодо можливих фактів порушення академічної доброчесності у трьох публікаціях А.В.Гедьо (2018, 2019 рр.), одна з яких у співавторстві;

в частині третій вимог:

– Комісією з питань академічної доброчесності Університету проведено «фахову експертизу статей на предмет плагіату», до якої було залучено експерта з іншого закладу вищої освіти;

в частині четвертій вимог:

– у додатку до висновку, затвердженому рішенням Комісії з питань академічної доброчесності Університету (протокол №2 від 10.11.2026 р.), надано вичерпну та мотивовану відповідь по кожному пункту Порівняльних таблиць (додаток до звернення М. Хомалаха) незалежним експертом – фахівцем з історії Приазов'я, доктором історичних наук, професором (Бердянський державний педагогічний університет), зокрема щодо «ідентичності обірваних цитат та перекладних збігів»;

в частині п'ятій вимог:

– Комісія з питань академічної доброчесності Університету ухвалила рішення спростувати факт порушення академічної доброчесності у статтях А.В.Гедьо (Гедьо А.В., Араджіоні М.А. Політичні причини переселення греків із Криму до Північного Приазов'я у 1778 р. (за архівними джерелами). *Сходознавство*. 2019. № 84. С. 3–54; Гедьо А.В. Переселення греків з Криму до Північного Надазов'я у 1778 р. (Аналіз джерел). Українсько-грецький альманах «Вісник – Анґеліафорос». 2018. С. 106–119; Гедьо А.В. Переселення греків з Криму до Північного Надазов'я у 1778 р.: добровільно чи примусово? *Історичний калейдоскоп*. 2019. Вип. 2. С. 7–9), оскільки текстові збіги не були класифіковані як академічний плагіат, попри те, деякі фрагменти визнані

недоліками цитування, що на момент публікації вважалося порушенням академічної етики;

в частині шостій вимог:

– у висновку, затвердженому рішенням Комісії з питань академічної доброчесності Університету (протокол №2 від 10.11.2026 р.), визначено зокрема і рекомендації щодо вжиття відповідних заходів;

в частині сьомій вимог:

– згідно з частиною другою п.2. Розділу VI Закону України «Про академічну доброчесність», «розгляд повідомлень про порушення академічної доброчесності, вчинених до набрання чинності цим Законом, прийняття рішень за результатами такого розгляду та їх оскарження здійснюються відповідно до процедур, з додержанням гарантій і прав суб'єктів академічної діяльності, визначених цим Законом». Відповідно п.8.8 Розділу 8 Положення про академічну доброчесність науково-педагогічних, наукових, педагогічних працівників та здобувачів освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка (нова редакція), висновок передається ректору Університету для подальшого розгляду і ухвалення рішення тільки у випадку надання Комісією рекомендації щодо притягнення до дисциплінарної відповідальності;

частина восьма вимог: *відсутня – збій нумерації*;

у частині дев'ятій вимог:

– Комісія з питань академічної доброчесності Університету рекомендувала А.В.Гедьо:

1) видалити з Інституційного репозиторію Університету три статті (Гедьо А.В., Араджіоні М.А. Політичні причини переселення греків із Криму до Північного Приазов'я у 1778 р. (за архівними джерелами). *Сходознавство*. 2019. № 84. С. 3–54; Гедьо А.В. Переселення греків з Криму до Північного Надазов'я у 1778 р. (Аналіз джерел). Українсько-грецький альманах «Вісник – Анґеліафорос». 2018. С. 106–119; Гедьо А.В. Переселення греків з Криму до Північного Надазов'я у 1778 р.: добровільно чи примусово? *Історичний калейдоскоп*. 2019. Вип. 2. С. 7–9) до моменту усунення у декількох фрагментах недоліків цитування шляхом ініціювання нею проходження процедури «Corrigendum», передбаченої політикою COPE;

2) вимагати видалення статей А.В.Гедьо із російськомовного сайту azovgreeks.com, перша з яких була розміщена без її дозволу;

3) не використовувати в комунікації з адміністрацією сайту azovgreeks.com заборонений в Університеті месенджер «Телеграм»;

в частині десятій вимог:

– відповідь буде надіслана заявнику у встановлений строк через відділ документації та діловодства на електронну пошту khomalakh@ukr.net.

«ЗА» – 9, «ПРОТИ» – немає, «УТРИМУЮСЬ» – немає

8. Оприлюднити це рішення на офіційному вебсайті Університету та надіслати копію висновку особі, відносно якої розглядалося питання щодо

порушення академічної доброчесності (А.В.Гедьо), протягом п'яти робочих днів з дня його ухвалення.

«ЗА» – 9, «ПРОТИ» – немає, «УТРИМУЮСЬ» – немає

Відповідно до п. 8.12 Положення про академічну доброчесність науково-педагогічних, наукових, педагогічних працівників та здобувачів освіти Університету Грінченка (нова редакція), у разі незгоди з результатами розгляду звернення заявник чи особа, відносно якої розглядалося питання щодо порушення академічної доброчесності, мають право оскаржити їх в судовому порядку.

Голова Комісії з питань академічної доброчесності Університету для розгляду звернення за вх. № 063/01/Х-164 від 12.05.2026 Тетяна ВІНТОНІВ

Секретар Комісії з питань академічної доброчесності Університету Людмила АНІСІМОВА